Näringsutskottets betänkande 1980/81:20

över motion om importen av frukt

Ärendet

I motion 1979/80:1421 av Erik Johansson m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av bestämmelserna för import av frukt.

Bakgrund

Frukt räknas i handelspolitiskt hänseende till jordbruksprodukter och omfattas, liksom sådana produkter i allmänhet, av vissa handelsregleringar. Till skydd för fruktodlingen i Sverige tillämpas beträffande äpplen och päron en kvantitativ reglering av importen under den del av året då den svenska produktionen marknadsförs. Det innebär att för varje avsättningssäsong fastställs en sista importdag vid säsongens början, vanligen i mitten av augusti, och en första importdag vid säsongens slut. Första importdagen ligger vanligen för äpplen i januari och för päron vid månadsskiftet november-december. Tidpunkterna fastställs av statens jordbruksnämnd efter förhandlingar mellan fruktodlarna och fruktimportörerna. Till grund för förhandlingarna ligger uppgifter om den beräknade skörden och fruktlagrens storlek. I fråga om äpplen har senast gällt att importen var fri fr. o. m. den 1 mars 1980 t. o. m. den 30 juni och regleras genom licenskrav efter den 1 juli varvid importförbud i princip gäller fr. o. m. den 17 augusti.

För päron har senast gällt att importen reglerades genom licenskrav under tiden den 1 juli 1980–den 9 november 1980, varvid fr. o. m. den 1 september i princip gällde importförbud, och att importen nu är fri fr. o. m. den 10 november.

År 1979 uppgick importen av äpplen till omkring 66 000 ton och importen av päron till ca 19 000 ton. För perioden januari-augusti 1980 var motsvarande importsiffror 54 000 ton resp. 18 000 ton. Importen av äpplen under denna period var störst i mars då den uppgick till 13 000 ton. I april, maj och juni var den mindre men av ungefär samma storleksordning som i mars. Under februari och augusti var importen av äpplen avsevärt lägre. I augusti 1980 uppgick den sålunda till 600 ton.

Importen av päron var mer jämnt fördelad under perioden januari-augusti 1980. Den var störst under augusti, då den uppgick till 3 500 ton, och lägst i juli, då den uppgick till ca 1 000 ton.

År 1980 beräknas enligt Trädgårdsnäringens riksförbund skörden av yrkesmässigt odlade äpplen och päron till 33 000 ton resp. 4 600 ton.

Motionen

I motionen anförs att utländsk frukt trots importbegränsningar har kommit att på ett påtagligt sätt konkurrera med den svenska frukten. Detta förklaras enligt motionärerna av att såväl kyltekniken som lagringskapaciteten för frukt utvecklats avsevärt sedan de bestämmelser tillkom som reglerar fruktimporten. Motionärerna menar att den svenska marknaden blir övermättad, vilket medför problem dels för sysselsättningen och avsättningen av den svenska frukten, dels för utvecklingen i allmänhet av den svenska fruktodlingen.

För att bestämmelserna skall återfå sin ursprungligen avsedda effekt bör de ses över med hänsyn till de ändrade tekniska förhållandena, säger motionärerna.

Tidigare riksdagsbehandling

Motion om begränsning av försäljningen av utländsk frukt

År 1976 behandlade näringsutskottet (NU 1975/76:66) en motion som gick ut på att det borde prövas om bestämmelserna om importförbud för frukt kunde kompletteras med regler som skulle begränsa försäljningen av viss utländsk frukt under åtminstone en del av den tid då importstopp råder. Motionärerna framhöll, liksom anförs i den nu aktuella motionen, bl. a. att byggandet av moderna kylhus och förbättrade lagringsmöjligheter hade minskat importstoppets verkan.

Utskottet ifrågasatte, utan att närmare gå in på detta spörsmål, om ytterligare importrestriktioner var förenliga med Sveriges förpliktelser enligt GATT. Vidare pekade utskottet på att 1974 års trädgårdsnäringsutredning övervägde frågor som sammanhänger med bl. a. omfattning och inriktning av trädgårdsnäringen. I utredningens uppdrag ingick att överväga om särskilda åtgärder erfordras för näringen. Utskottet förutsatte att utredningen skulle komma att behandla det problem som motionärerna hade tagit upp. Motionen avstyrktes av utskottet och avslogs av riksdagen.

Trädgårdsnäringsutredningens förslag

Regeringen lade våren 1979 i proposition 1978/79:136 fram förslag till riktlinjer för trädgårdsnäringspolitiken. Vidare behandlades i propositionen det statliga finansiella stödet till trädgårdsnäringens rationalisering, stödet till energibesparande åtgärder inom näringen, den statliga rådgivningen på området samt tullskyddet för trädgårdsprodukter. Propositionen grundade sig på förslag från 1974 års trädgårdsnäringsutredning (Jo 1974:09) i dels betänkandet (SOU 1978:51) Svensk trädgårdsnäring: Produktion, rationalisering och internationella förhållanden, dels betänkandet (Ds Jo 1978:13) Svensk trädgårdsnäring: Rådgivning. Frågan om gränsskyddet för den

svenska trädgårdsnäringens produkter hade ingående prövats av trädgårdsnäringsutredningen som därvid haft som utgångspunkt att tullskyddet skulle bibehållas på i stort sett oförändrad nivå men med beaktande av penningvärdeförändringarna under den tid utredningsarbetet pågått. I skrivelse år 1978 till chefen för jordbruksdepartementet har 1974 års trädgårdsnäringsutredning anmält att den avser att i senare betänkanden ta upp vissa ytterligare frågor, såsom distributions- och marknadsfrågor samt forskning, försök och utbildning.

Propositionen jämte motioner behandlades av jordbruksutskottet (JoU 1978/79:29) i de delar som inom regeringen föredrogs av jordbruksministern. Den del av propositionen som rörde tullskyddet bereddes av skatteutskottet (SkU 1978/79:47). Näringsutskottet (NU 1978/79:60) behandlade två med anledning av propositionen väckta motioner avseende energibesparande åtgärder.

Vad gäller gränsskyddet för frukt skulle enligt propositionen vikttullarna för äpplen och päron behållas av handelspolitiska skäl. Vidare föreslogs i propositionen bl. a. att tullen för tillfälligt konserverade äpplen skulle höjas, för att en större avsättning av den svenska frukten till industrin skulle möjliggöras.

Skatteutskottet anslöt sig till dessa förslag som bifölls av riksdagen.

Svar på fråga i riksdagen

Jordbruksminister Anders Dahlgren besvarade den 15 januari 1980 (RD 1979/80:63 s. 111) en fråga (1979/80:229) av Per Stenmarck (m) om försäljningen av svensk frukt. Frågan gällde om regeringen ämnade vidta några åtgärder för att förbättra möjligheterna till avyttring av svensk frukt för den innevarande säsongen och för framtiden.

Jordbruksministern svarade att han inte ansåg att det var nödvändigt med några särskilda åtgärder från regeringens sida, utöver de regleringar som gällde, för att klara avsättningen av frukt för den innevarande säsongen. För framtida åtgärder erinrade han om att 1974 års trädgårdsnäringsutredning har i uppdrag att utreda marknadsförhållandena på trädgårdsområdet. I samband därmed överarbetar utredningen ett tidigare lämnat förslag om en fond för marknadsfrämjande åtgärder. Ett betänkande från utredningen har uppgivits vara att vänta under innevarande år[1]. Först då det föreligger finns underlag för beslut om mera långsiktiga åtgärder på området, uttalade jordbruksministern.

[1]Enligt uppgift från utredningen beräknas ett betänkande kunna läggas fram under år 1981.

Utskottet

Till skydd för fruktodlingen i Sverige tillämpas under en stor del av året restriktioner för import av utländsk frukt. Regleringen handhas av statens jordbruksnämnd. För äpplen gäller under höstmånaderna i princip importförbud.

I motion 1979/80:1421 anförs att ändrade lagringsförhållanden har gjort att importrestriktionerna inte längre har sin ursprungligen avsedda effekt. Den svenska marknaden blir övermättad, vilket medför problem för avsättningen av den svenska frukten och för sysselsättningen, säger motionärerna. De vill därför ha en översyn av bestämmelserna för import av frukt.

Utskottet vill betona det stora värdet med en svensk fruktproduktion. Vissa restriktioner för importen är nödvändiga för att denna produktion skall kunna hållas på önskvärd nivå. De problem som tas upp i motionen kräver fortsatt uppmärksamhet. Utskottet förutsätter att regeringen följer utvecklingen på detta område.

Gränsskyddet för frukt har, såsom framgår av den tidigare redogörelsen, nyligen varit föremål för utredning och statsmakternas överväganden. Riksdagen beslöt våren 1979, på grundval av en proposition, om oförändrade importbestämmelser för färska äpplen och päron. I propositionen anfördes handelspolitiska skäl för att importbestämmelserna inte borde ändras. Sådana skäl torde även nu kunna anföras mot ökade restriktioner för den svenska fruktimporten. Konsumenternas intresse av att prisnivån hålls nere talar också mot ytterligare importbegränsande åtgärder.

Utskottet vill också erinra om att det inom ramen för nu gällande bestämmelser finns vissa möjligheter att beakta uppgifter om den beräknade skörden och fruktlagrens storlek. Sådana uppgifter ingår som underlag för de förhandlingar mellan fruktodlarna och fruktimportörerna som föregår jordbruksnämndens fastställande av första och sista tillåtna importdag för äpplen och päron.

Mot bakgrund av det här anförda finner utskottet att motionen inte ger anledning till någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1979/80:1421.

Stockholm den 9 december 1980

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: Ingvar Svanberg (s), Johan Olsson (c), Erik Hovhammar (m), Nils Erik Wååg (s), Margaretha af Ugglas (m), Lilly Hansson (s), Lennart Pettersson (s), Bengt Sjönell (c), Rune Jonsson (s), Hadar Cars (fp), Karl Björzén (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Ingegärd Oskarsson (c), Birgitta Johansson (s) och Christer Eirefelt (fp).

GOTAB 66081 Stockholm 1980